

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

СТАЛІНСЬКА Галина Дмитрівна

УДК: 747:7.025.4

**ВІНТАЖНИЙ ІНТЕР'ЄР:
ГЕНЕЗА ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ**

Спеціальність 17.00.07 – дизайн

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата мистецтвознавства

Харків – 2019

Дисертацією є кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису

Роботу виконано у Харківській державній академії дизайну і мистецтв
Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: кандидат архітектури, доцент
Бондаренко Ірина Володимирівна,
Харківська державна академія дизайну і мистецтв,
професор кафедри дизайну середовища

Офіційні опоненти: доктор мистецтвознавства, професор
Алфьорова Зоя Іванівна,
Харківська державна академія культури,
декан факультету кіно-, телемистецтва

кандидат мистецтвознавства, доцент
Чернявський Костянтин Володимирович
Національна академія образотворчого
мистецтва та архітектури,
доцент кафедри графічних мистецтв

Захист відбудеться 27 травня 2019 р. о 13:00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.109.01 у Харківській державній академії дизайну і мистецтв за адресою: 61002, м. Харків, вул. Мистецтв, 8.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківської державної академії дизайну і мистецтв за адресою: 61002, м. Харків, вул. Мистецтв, 8.

Автореферат розіслано 26 квітня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат мистецтвознавства, доцент

М.Л. Опалєв

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах сучасних тенденцій розвитку дизайну інтер'єру все частіше зустрічається поняття «вінтаж». За останні роки цей стилістичний напрямок, що базується на поєднанні старовинних (або стилізованих під старовинні) і сучасних елементів предметного наповнення середовища, набув світової популярності та варіативності впровадження в інтер'єрному просторі. Неоднозначність тлумачення поняття «вінтаж» у контексті формування предметно-просторового середовища свідчить про недостатню кількість і глибину досліджень у сучасному мистецтвознавстві.

Тенденція організації предметно-просторового середовища на основі включення вінтажних елементів набула широкої популярності на початку XXI століття. Дизайн-практика поєднання сучасного високотехнологічного інтер'єру зі старовинними речами пояснюється потребою людини в конотаціях із певним історичним періодом та/ або з певним соціокультурним контекстом. Світова проектна практика налічує варіативність прийомів упровадження старовинних (або стилізованих під старовину) речей у дизайн сучасного інтер'єру.

Велика кількість високотехнологічних, уніфікованих або стандартизованих інтер'єрів торгівельно-розважального й адміністративно-офісного спрямування сприяла формуванню потреби у створенні затишного житлового предметно-просторового середовища. Наразі саме стилістичний напрямок «вінтаж» є одним із поширених варіантів утілення концепції формування домашнього затишку для організації приватного житлового інтер'єру.

Проте поряд зі зростанням практичного застосування вказаного напрямку досі залишається не розробленою єдина система критеріїв оцінки як окремих елементів предметного наповнення інтер'єру, так і чіткого розуміння всього образу загалом. На сьогодні не існує визначення поняття «вінтажний інтер'єр», не виокремлені основоположні принципи і прийоми формування вінтажного простору, не визначено межі понять «вінтажний предмет», «антикваріат» та «ретро-об'єкт» як за часовим критеріями, так і за їх історико-культурною цінністю. У сучасному мистецтвознавстві не розглянуто етнокультурну приналежність та ідентифікацію автентичного вінтажного предметного наповнення інтер'єру, не визначені можливості їх сучасної інтерпретації або реновації.

Новітня проектна практика вказує на широту можливостей упровадження стилістичного напрямку «вінтаж» для формування інтер'єрного середовища. Але також є необхідність у розгляді та систематизації низки питань, що стосуються як термінологічного апарату, так і аналізу практичного включення означеного стилістичного напрямку в дизайн предметно-просторового середовища.

Значна кількість і варіативність реалізованих проектних пропозицій і відсутність теоретичного осмислення формування вінтажного інтер'єру обумовлюють актуальність цього наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження проводиться відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження її досягнень у промисловому комплексі, об'єктах житлової,

виробничої і соціально-культурної сфери» (від 20 січня 1997 р. № 37). Наукова робота є частиною науково-дослідної роботи кафедри «Дизайн середовища» ХДАДМ «Інноваційні підходи формування дизайну сучасного предметно-просторового середовища в умовах постіндустріальної трансформації» (державний реєстраційний номер 0117U001382) на 2017–2019 рр.

Мета роботи полягає у встановленні та науковому обґрунтуванні типів, принципів і прийомів формування інтер'єрів у стилістичному напрямку «вінтаж».

Для досягнення зазначеної мети були визначені наступні завдання:

- проаналізувати ступінь вивченості означеної теми в науковій літературі, окреслити джерельну базу та методи дослідження;
- розширити термінологічний апарат і вивести авторську дефініцію поняття «вінтажний інтер'єр»;
- з'ясувати соціокультурну проблематику стилістичного напрямку «вінтаж» в аспекті організації предметно-просторового середовища;
- дослідити втілення вінтажної культури в період постмодернізму, проаналізувати феномен постмодерністської гри та визначити її прояв у дизайні вінтажного інтер'єру (напрямки та концепції);
- виявити історико-культурний контекст розповсюдження вінтажу як напрямку в дизайні сучасного інтер'єру та виокремити методи імплементації вінтажної культури в площину дизайну;
- установити типи вінтажного інтер'єру й визначити принципи та прийоми його формування;
- окреслити перспективи подальших досліджень.

Об'єкт дослідження – дизайн вінтажного інтер'єру.

Предметом дослідження є генеза, типи, принципи та прийоми формування вінтажного інтер'єру.

Методи дослідження. Наукову роботу побудовано на основі системно-аналітичного підходу. У дослідженні застосовано загальнонаукові (теоретичні та емпіричні) і спеціальні мистецтвознавчі методи наукового пізнання (ретроспективний літературно-аналітичний огляд наукових робіт, метод термінологічного аналізу, історико-хронологічний метод, історико-порівняльний аналіз, метод типологічного, образно-стилістичного та композиційного аналізу). Комплексне використання загальнонаукових теоретичних та емпіричних методів наукового пізнання дало змогу проаналізувати сучасні тенденції та принципи і прийоми створення вінтажного інтер'єру.

Матеріали дослідження. Для аналізу обрано як приватні житлові інтер'єри, так і простори установ громадського призначення, до яких належать: підприємства громадського харчування, готелі, коворкінг-центри, виставково-експозиційні простори. Саме в інтер'єрах указаних об'єктів найяскравіше простежується тенденція до активного впровадження вінтажних об'єктів, що створюють неповторні художньо-образні рішення предметно-просторового середовища.

Джерельною базою наукового дослідження стали монографії, дисертації та автореферати вітчизняних і зарубіжних дослідників, статті у фахових і періодичних виданнях, наукові статті баз Scopus та Web of Science, публіцистичні

публікації в електронній мережі Інтернет, офіційні сайти зарубіжних архітектурних компаній і дизайн-бюро.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період із середини ХХ до першого десятиріччя ХХІ ст. Середина ХХ ст. досліджується в аспекті формування предметно-просторового рішення вінтажних інтер'єрів, а початок ХХІ ст. розглядається як період активного впровадження вінтажних об'єктів у дизайн предметно-просторового середовища. Дослідження означеного періоду дозволяє більш фундаментально проаналізувати зародження і становлення вінтажу в самостійний стилістичний напрямок сучасного дизайну інтер'єру.

Територіальні межі визначені специфікою наукової роботи та передбачають аналіз дизайну інтер'єру житлових і громадських об'єктів, що знаходяться в країнах Західної та Східної Європи, зокрема України, і Сполучених Штатах Америки. Окреслені межі зумовлені тим, що вінтаж набув найбільш яскраве концептуальне й образне втілення в дизайні предметно-просторового середовища саме цих країн.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що:

уперше визначено принципи організації вінтажного інтер'єру;

- виокремлено типи вінтажного інтер'єру;
- встановлено прийоми створення вінтажного предметного наповнення інтер'єру;
- виявлено методи імплементації вінтажної культури в площину дизайнерської творчості;
- досліджено соціокультурну онтологічну проблематику стилістичного напрямку «вінтаж» в аспекті організації предметно-просторового середовища;
- визначено прояв феномену вінтажної культури періоду постмодернізму;
- з'ясовано історико-культурний контекст вінтажу в дизайні сучасного інтер'єру;

удосконалено термінологічний апарат дослідження. На базі існуючих тлумачень, запропоновано авторську дефініцію поняття «вінтажний інтер'єр»;

набуло подальшого розвитку дослідження імплементації вінтажної культури в площину дизайну предметно-просторового середовища. Автором розмежовано поняття «антикварні речі», «ретро-об'єкти» та «вінтажні об'єкти».

Теоретичне значення одержаних результатів полягає в доповненні понятійного апарату, що стосується дослідження формування предметно-просторового середовища в стилістичному напрямку «вінтаж»; поглибленні наукових досліджень у галузі сучасного мистецтвознавства з питань розвитку та специфіки організації вінтажних інтер'єрів; виявленні основних типів вінтажного інтер'єру; систематизації світового досвіду з формування вінтажного предметно-просторового середовища і з'ясуванні принципів його формоутворення; визначенні та систематизації прийомів роботи з вінтажними об'єктами.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх застосування в навчальному процесі (у лекційних курсах з історії та теорії дизайну інтер'єру, у курсовому й дипломному проектуванні у художніх закладах вищої освіти, написанні навчальних посібників та в укладанні методичних рекомендацій щодо проектування житлових і громадських інтер'єрів). Отримані

результати дослідження можуть бути застосовані для розробки дизайнерських проектів і пропозицій студентів мистецьких закладів вищої освіти.

Особистий внесок здобувача. Головні наукові результати дослідницької роботи отримані автором особисто. У роботі вдосконалено термінологічний апарат сучасного мистецтвознавства, а саме: запропоновано визначення поняття «вінтажний інтер'єр»; проаналізовано онтологічну проблематику стилістичного напрямку «вінтаж» в аспекті організації вінтажного предметно-просторового середовища; визначені основоположні принципи формування вінтажного інтер'єру; проаналізовано й систематизовано прийоми створення вінтажних об'єктів, що є головними чинниками формування художньої образності інтер'єру; виявлені основні типи вінтажного інтер'єру.

Апробація результатів дослідження відбувалася на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях: міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 95-річчю заснування вищої художньої школи Харкова «Актуальні питання мистецтвознавства: виклики XXI століття» (Харків: ХДАДМ, 2016 р.), доповідь: «*Онтологическая основа винтажной культуры*»; II всеукраїнській науково-практичній конференції «Регіональний дизайн і освіта: потенціал сучасності», присвяченій 15-річчю кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету (Черкаси, ЧДТУ, 26–27 квітня 2017 р.), доповідь: «*Блошиний*» ринок як джерело та інструмент створення вінтажних інтер'єрів (на прикладі лаунж-кафе *Farsha* у місті Шарм-ель-Шейх); всеукраїнській науковій конференції професорсько-викладацького складу і студентів ХДАДМ за підсумками роботи 2016/2017 навчального року (Харків, ХДАДМ, 2017 р.), доповідь: «*Практика старіння меблів як інструмент створення сучасних вінтажних інтер'єрів*»; міжнародній науково-методичній конференції професорсько-викладацького складу і молодих учених у рамках IX Міжнародного форуму «Дизайн-освіта 2017» «Педагогічні аспекти підготовки викладачів з візуального мистецтва та дизайну: сучасність і перспективи» (Харків: ХДАДМ, 2017 р.), доповідь: «*Меблі як інструмент створення образу вінтажного інтер'єра*»; міжнародній науково-практичній конференції «Технології та їх вплив на сучасну культуру і мистецтво України» (Одеса: МГУ, 2018 р.), доповідь: «*Формирование винтажного интерьера средствами мебельного дизайна*»; міжнародній науково-практичній конференції Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка «Функції дизайну у сучасному світі: виміри 2018» (Суми, 2018 р.), доповідь: «*Ресайклінг и апсайклінг в дизайне винтажного интерьера*»; всеукраїнській науковій конференції професорсько-викладацького складу і студентів ХДАДМ за підсумками роботи 2017/ 2018 навчального року (Харків, ХДАДМ, 2018 р.), доповідь: «*Основні принципи застосування меблів при формуванні інтер'єрів в стилістичному напрямку “вінтаж”*»; International Cultural Heritage: «Research, Valorization, Promotion. 10th edition: Through Science, to Cognition of National Heritage : Program and Abstracts of the International Scientific Conference» (Chisinau, 2018 р.), доповідь: «*Vintage in the Context of the Interactions of Multi-Temporal Cultural Traditions (Case with the Interior Design)*»; міжнародній науково-практичній конференції: «Актуальні питання мистецтвознавства та мистецької освіти: сучасність і перспективи» (Харків, ХДАДМ, 2018 р.), доповідь:

«Основоположені принципи формування вінтажного предметно-просторового середовища».

Наукові результати дослідження впроваджено у практичну дизайнерську діяльність (для проектування інтер'єрів) та в навчальний процес (у викладанні дисципліни «Проектування» на кафедрі «Дизайн середовища» ХДАДМ).

Публікації. Основні положення наукового дослідження було оприлюднено в 15 наукових публікаціях: 5 із них у фахових наукових збірниках, що входять до переліку МОН України, 1 – у закордонному науковому виданні, 9 – у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Структура і обсяг роботи. Робота містить вступ, три розділи, висновки, перелік використаних джерел (347 поз.), класифікаційні схеми й ілюстративні таблиці (54 стор.), а також ілюстрації (291 поз. на 91 стор.). Загальний обсяг дисертації з анотаціями, списком наукових публікацій автора та додатками складає 400 сторінок, основний текст – 190 стор.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, окреслено територіальні та хронологічні межі; схарактеризовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, подано відомості про апробацію основних результатів роботи.

РОЗДІЛ 1. СТАН ВИВЧЕНОСТІ ПИТАННЯ. ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС. ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ. *Підрозділ 1.1 «Історіографія наукової дослідженості теми»* присвячено висвітленню невирішених питань сучасного мистецтвознавства в галузі дизайну інтер'єру. Виокремлення принципів і прийомів формоутворення вінтажного інтер'єру базується на аналізі теоретичних джерел із дизайну, дослідженні історико-культурного контексту стилістичного напрямку «вінтаж» та виявленні його соціокультурної проблематики.

Тематика наукової роботи зумовила розподіл джерельної бази дослідження на декілька груп, фундаментом яких стали загальнотеоретичні наукові твори з дизайну та візуальної культури (Р. Арнхейм, В. Аронов, О. Бойчук, В. Ганзен, Ю. Горюнова, В. Даниленко, О. Казаріна, Г. Лола, С. Хан-Магомедов). В означених роботах розглядаються фундаментальні питання взаємозв'язків архітектури й дизайну, дослідження зв'язків і взаємовпливу архітектури та мистецтва, проаналізовано проблематику візуального сприйняття як цілісних об'єктів, так і мистецтва крізь призму гештальтпсихології, розглянуто питання естетичної оцінки предметного наповнення середовища. Проте в загальнотеоретичних творах не виявлено принципи формування вінтажного інтер'єру.

Визначено, що в наукових працях, присвячених аналізу дизайну в соціокультурному аспекті (О. Генісаретський, В. Глазичев та ін.) був виявлений не лише вплив дизайну на різні сфери культури, а й з'ясовано його гуманістичну складову. Однак в означених роботах не сформульовано соціокультурну значущість дизайну предметно-просторового середовища, сформованого на основі стилістичного напрямку «вінтаж».

Доведено, що в теоретичних роботах, спрямованих на дослідження аксіологічних проблем дизайну (Т. Балланд, Т. Бистрова, Г. Краснобородкіна, О. Фандеєва), не виокремлено питання соціально-естетичних цінностей дизайну вінтажного інтер'єру, не визначено місце й роль дизайну вінтажних об'єктів у суспільстві.

Дослідження праць, присвячених онтології (Н. Гартман, В. Губін, О. Доброхотов, В. Миронов та ін.) дозволило ширше поглянути на образну проблематику та проаналізувати вінтажні об'єкти як носії певного змісту та цінності. Ознайомлення з науковими роботами з аналізу суспільних процесів сучасності та різних проявів глобалізації (Р. Абдєєв, А. Байчоров, Ж. Бодріяр, Д. Гавра, Г. Сімел, А. Уткін, Л. Фонтейн) дало змогу зробити висновок, що вінтажна культура є одним із напрямків протистояння сучасним тенденціям урбанізації, технологізації та уніфікації.

Установлено, що в роботах, присвячених екологічному підходу в дизайні (В. Іовлев, М. Панкіна, С. Захарова), питання екологічності вінтажного інтер'єру не окреслено окремо. Проте аналіз світового проектного досвіду свідчить, що концепція природозбереження знайшла своє відображення не лише у відповідному напрямку екодизайну, а й у створенні вінтажного предметно-просторового середовища. Означена концепція втілюється через такі напрямки, як ресайклінг та апсайклінг.

Визначено, що в дослідженнях, присвячених розгляду проектної культури (В. Сидоренко, О. Генісаретський) виявлені концепції, застосовувані в дизайні вінтажного інтер'єру. З'ясовано, що в працях, в яких розглядається проблематика формування художнього образу в дизайні (Г. Демосфенова, Є. Жердев, К. Кондатеєва та ін.), не окреслено особливості створення або відтворення художніх образів минулих часів в аспекті дизайну вінтажного предметно-просторового середовища.

Виявлено, що в наукових розробках, в яких проаналізовано стилістичний напрямок «вінтаж» в індустрії моди (Є. Козлова, Н. Чуприна, Ю. Курамшина та ін.), роботах із розгляду ролі старих та антикварних речей (О. Бреднікова, З. Кутаф'єва, Л. Шпаковська, Ю. Одношовіна та ін.) не виокремлено прийоми та способи роботи з вінтажними об'єктами, не розглянуто роль вінтажних речей в аспекті створення художньої образності середовища.

Установлено, що в працях, в яких представлено прояв вінтажу в дизайні інтер'єру та меблів (Дж. Лаусон, Д. Лудот, Дж. Пайл, К. Поміак, Г. Прато, К. Соррел та ін.), матеріали подано без теоретичного осмислення, класифікації та узагальнення. Означені роботи носять публіцистичний описовий характер.

Ретроспективний аналіз літературних джерел із проблематики формування вінтажного інтер'єру свідчить про те, що це питання було опрацьовано лише фрагментарно, як окремий пункт у літературі з питань загальної історії дизайну середовища. Визначено, що в теоретичних працях з історії розвитку дизайну інтер'єру і меблів (Г. Гацура, О. Грашин, Д. Кес, Ф. Буше, Г. Коду, К. Мілбенк, Дж. Міллер) вінтажний інтер'єр та вінтажне предметне наповнення середовища не схарактеризовані окремо, не виявлені як феномен.

Вивчення історіографії роботи дозволяє стверджувати, що в сучасному мистецтвознавстві існує нестача узагальнювальних досліджень, які б розкривали принципи та прийоми формування вінтажного інтер'єру. З цього можна зробити висновок, що ця тема не є вичерпаною та потребує свого подальшого дослідження.

У підрозділі 1.2. «Вінтажний інтер'єр: термінологічні проблеми поняття» наведено походження терміну «вінтажний інтер'єр» та представлено відмінність понять «антикварні речі», «вінтажні об'єкти» та «ретро-речі». Дослідження вінтажної культури та її втілення в площину дизайну інтер'єру зумовило необхідність розмежування понять антикваріат, ретро та вінтаж на основі темпорального чинника.

Оскільки вінтажний інтер'єр значною мірою формується завдяки предметному наповненню середовища, то стає актуальним визначення чіткої дефініції понять «антикварні речі», «вінтажні об'єкти» та «ретро-речі»:

- *антикварні речі* є унікальними об'єктами одиничного виробництва, що мають зв'язок з історичним періодом, стилем або школою (регіональною, авторською, національною). Антикваріат передбачає художньо-естетичні, історичні, культурологічні та матеріальні цінності;

- *вінтажні об'єкти* є раритетними речами, які мають історико-культурну та художньо-естетичну цінності. Вінтажні речі випускалися малим (обмеженим) тиражем і відрізняються вибірковістю;

- *ретро-речі* є доступними об'єктами масового виробництва, що мають певну естетичну та художню цінності, проте не завжди цінуються матеріально, оскільки не набули історико-культурного значення та не стали рідкісними.

Це дає підстави дійти висновку, що на визначення вказаних понять мають вплив чинник темпоральності та історико-художньої цінності, які обумовлюють культурну цінність об'єктів.

Вищезазначені характеристики дозволяють розглядати соціокультурне значення предметного наповнення інтер'єру, установлювати часові рамки і дають уявлення про об'єкт як головний елемент стилістичного напрямку «вінтаж» у дизайні предметно-просторового середовища. Загальною рисою вищезазначених об'єктів є художньо-естетична цінність та ідентифікація з певним історичним періодом або регіоном походження.

На основі цього аналізу запропоновано авторську дефініцію поняття «вінтажний інтер'єр» – це предметно-просторове середовище, художньо-образне вирішення якого базується на створенні або відновленні конотацій із певним історичним періодом та/ або регіоном.

У підрозділі 1.3. «Джерельна база і методи дослідження» окреслено джерельну базу дослідження та визначено методіку наукової роботи. Вивчення принципів дизайн-організації вінтажного інтер'єру спирається на джерельну базу, що містить не лише теоретичні твори з мистецтвознавчого аналізу (дисертації, монографії, наукові статті), а й матеріали спеціалізованих журналів та інтернет-видань, корпоративних сайтів із персональними сторінками і творами дизайнерів та архітекторів, які створювали вінтажні інтер'єри. Зокрема до роботи залучалися матеріали з сайтів сучасних компаній із будівництва та дизайну:

«Будинок своїми руками», «Інтер'єр квартири своїми руками», «Домфронт», «Приватний сектор», «Будівництво. Ремонт. Господарство», «Ремонт та облаштування квартири», «Westwing. Інтер'єр & дизайн». Були використані матеріали професійних журналів, представлених в інтернет-виданнях: інтернет-портал журналів з дизайну інтер'єрів, «АРХИДЕЯ», різноманітні сайти, присвячені історії вінтажа, меблів, вінтажним інтер'єрам й іншим аспектам дизайну інтер'єрів: «МЕВЛІ», «Винтаж. История моды», «Стили интерьера» тощо.

Методика наукової роботи базується на основі загального системно-аналітичного підходу для створення цілісної картини поширення вінтажу в соціокультурному контексті й визначення його як сучасного напрямку в дизайні інтер'єру. У роботі було застосовано загальнонаукові (теоретичні й емпіричні) та спеціальні мистецтвознавчі методи наукового пізнання: *ретроспективний літературно-аналітичний огляд робіт попередників за темою* (окреслення основних етапів наукової думки за означеною проблемою та вирішення питань, що залишилися невирішеними); *метод термінологічного аналізу* було залучено для уточнення й формування понятійного апарату дослідження, а саме: для розмежування понять «антикваріат», «вінтаж» та «ретро», що застосовуються в дизайні інтер'єру, визначення авторської дефініції терміну «вінтажний інтер'єр»; *історико-хронологічний метод та історико-порівняльний аналіз* – для вирішення контекстуального завдання роботи й об'єктивного дослідження місця вінтажної культури в сучасному соціумі й основних векторів її розвитку; *метод типологічного, образно-стилістичного та композиційного аналізу* – для дослідження різноманіття вінтажного інтер'єру та вивчення його різновидів; *метод формалізації* результатів дослідження було залучено для побудови графічних блок-схем, що узагальнюють теоретичну частину роботи.

Комплексне застосування загальнонаукових теоретичних та емпіричних методів наукового пізнання дало змогу виявити типи вінтажного інтер'єру та принципи і прийоми його створення.

РОЗДІЛ 2. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ СТИЛІСТИЧНОГО НАПРЯМКУ «ВІНТАЖ» У ДИЗАЙНІ СЕРЕДОВИЩА. У підрозділі 2.1. «Соціокультурна проблематика стилістичного напрямку “вінтаж” у контексті формування інтер'єрного простору» визначено, що глобалізаційні процеси стали причинами виникнення потреби в соціумі до іншого підходу щодо організації комфортного предметно-просторового середовища. Одним із варіантів вирішення питання створення балансу між уніфікованим середовищем та прагненням до самоідентифікації стало звернення до вінтажної культурної традиції. Саме вінтажна культура встановлює баланс між традиційним минулим та техногенним майбутнім, привносить у культурні реалії і середовище життєдіяльності людей комфортні форми буття й пам'ять про свою батьківщину, історію та самобутність.

Визначені основні характеристики вінтажної культури, зокрема художня, історична, естетична та соціокультурна цінності, що втілюються не лише в конотаціях з історичним минулим як в аспекті автентичності, так і в ручному виготовленні об'єктів, що створює їх неповторний колорит та унікальність.

Виявлено, що велика кількість високотехнологічних, уніфікованих або стандартизованих інтер'єрів сприяла формуванню в суспільстві потреби до створення затишного вінтажного предметно-просторового середовища. Визначено, що для організації вінтажного інтер'єру мають ураховуватись як історико-культурні особливості регіону, так і національно-етнічна специфіка організації простору.

У підрозділі 2.2. «Стилістичний напрямок “вінтаж” як прояв феномену культури періоду постмодернізму» досліджено період постмодернізму та відзначено, що стилістичний напрямок «вінтаж» сформувався в руслі загальносвітових тенденцій. Визначено, що в контексті організації вінтажного інтер'єру постмодернізм можна розглядати не лише як культурне середовище, створене плюралізмом течій із нівелюванням національних і регіональних особливостей і культурних кордонів, а й як прояв концепції формування середовища, в основі якого лежить концепція трансформацій змісту та/ або форми його предметного наповнення.

Дослідження феномену постмодерністської гри дозволило визначити три основні напрямки, за якими вона реалізується для формування вінтажного інтер'єру: 1) гра з традиціями; 2) гра з сучасністю; 3) гра з майбутнім. Гра з традиціями втілюється для формування інтер'єру в напрямку етнокультурного вінтажу, де наслідування регіональних традицій та історичної спадщини (певного періоду) є фундаментальним аспектом. Гра з сучасністю втілюється в напрямках концепцій ресайклінгу та апсайкінгу, що є актуальними тенденціями дизайну початку ХХІ ст. А гра з майбутнім проявилася в напрямку індустріального вінтажу, а саме: у русі стимпанк та дизельпанк, де знайшло своє відображення ретрофутуристичне бачення розвитку суспільства.

Дослідження явища постмодерністської гри дозволило виявити концепції, за якими здійснюється формування вінтажного предметно-просторового середовища: 1) *традиціоналізм* (слідування регіональним, етнічним, культурним традиціям і відтворення історичних художньо-образних систем); 2) *ретрофутуризм* (створення нових художньо-образних систем); 3) *еклектизм* (поєднання декількох художньо-образних систем й окремих елементів різних стилів у вирішенні предметно-просторового середовища). Аналіз світової дизайн-практики дав змогу зробити висновок, що вінтажному інтер'єру властиві символічність окремих елементів предметного наповнення середовища.

У підрозділі 2.3. «Вінтажний інтер'єр: витoki та джерела культурної традиції» зазначено, що вінтаж як дизайн-напрямок спочатку з'явився та набув широкої популярності в індустрії моди та ювелірному дизайні. В аспекті розвитку вінтажної культури було розглянуто такі постіндустріальні ретрофутуристичні напрямки, як стимпанк і дизельпанк. Визначені рівні впровадження стимпанку та дизельпанку в дизайн предметно-просторового середовища.

У роботі встановлена різниця між вінтажними об'єктами й антикварними речами. Виявлено, що сьогодні споживачі віддають більшу перевагу вінтажним предметам ніж антикваріату. Установлені причини означеного пріоритету: вартість об'єктів (вінтажні об'єкти дешевші за антикваріат), відчуття приналежності (вінтажні об'єкти мають певну історію, легенди), доступність об'єктів (вінтажні

об'єкти легше знайти), стан збереженості об'єктів (вінтажні об'єкти краще зберіглися, їх можна оновити або в разі потреби створити псевдовінтажні об'єкти). Дослідження теоретичних і практичних матеріалів роботи свідчить, що одним із головних джерел вінтажної культури та місцезнаходження об'єктів старовини є так звані «блошині» ринки, на яких можна знайти численні експонати вінтажних об'єктів, що мають свою історію та неповторний колорит.

На основі аналізу історико-культурного контексту стилістичного напрямку «вінтаж» були виявлені два методи щодо імплементації вінтажної культури в площину дизайну, а саме: *історико-етнографічний та образно-стилістичний*. Означені методи формуються на основі різних поглядів на інтерпретацію історичного минулого – у першому випадку це прямі цитати та створення стійких асоціацій, у другому – творчі інтерпретації та авторські стилізації.

РОЗДІЛ 3. ПРИНЦИПИ ТА ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ ВІНТАЖНОГО ІНТЕР'ЄРУ. У підрозділі 3.1. «*Типи вінтажного інтер'єру*» були виявлені три основні типи інтер'єрів на основі встановлених методів імплементації вінтажної культури, а саме: *етнокультурний вінтаж* (регіональний, історичний, ідеологічний); *концептуальний вінтаж* (реновація (апсайклінг), трансформація (ресайклінг)); *індустріальний вінтаж* (рефункціоналізації колишніх промислових об'єктів (лофт), постіндустріалізм і ретрофутуристичні напрямки (стимпанк та дизельпанк)).

Визначено, що для організації житлового інтер'єру активно застосовуються всі типи вінтажу. Найбільш розповсюдженими є дизайн-рішення, в яких використовується етнокультурний вінтаж, що формує конотації з автентичністю та культурною ідентичністю. Окремо слід зазначити затребуваність та поширення в сучасній практиці різноманітних концепцій лофту як найбільш популярного напрямку індустріального вінтажу. Менш за все в аспекті формування житлового простору застосовується дизельпанк, оскільки його художні засоби не сприяють формуванню затишної домашньої атмосфери. Серед громадських інтер'єрів вінтаж найбільш широко представлений у дизайні кафе, ресторанів і пабів, де впровадження ретрофутуристичних напрямків є доцільним і розповсюдженим.

У підрозділі 3.2. «*Принципи організації вінтажного предметно-просторового середовища*» визначено й охарактеризовано основні принципи формування вінтажного інтер'єру. Виявлено, що створення предметно-просторового середовища у стилістичному напрямку «вінтаж» може відбуватися за принципами: *образної цілісності, автентичності й культурної ідентичності, екологічності та художньої інтерпретації*.

Підпункт 3.2.1. присвячено дослідженню *принципу образної цілісності*, що реалізується завдяки гармонізації всіх елементів інтер'єру та спирається на процес формування художнього образу в середовищі.

У підпункті 3.2.2. «*Автентичність та культурна ідентичність як визначний принцип створення вінтажного інтер'єру*» проаналізовано автентичність як один із провідних принципів створення вінтажного інтер'єру. У роботі встановлено, що для формування вінтажного інтер'єру необхідним є врахування національних, культурно-естетичних особливостей, історичного й етнічного контексту. Виявлено, що автентичність пов'язана з культурною ідентичністю,

яка реалізується завдяки застосуванню історично цінних об'єктів певної національної культури.

У підпункті 3.2.3. «Принцип екологічності в аспекті формування вінтажного предметно-просторового середовища» визначено, що екологічність вінтажного інтер'єру реалізується завдяки реставрації, реновації або трансформації старих/ старовинних предметів. Наведені етапи реставрації дерев'яних меблів, що складають найбільший пласт вінтажних об'єктів. У роботі розглянуто сучасні концепції ресайклінгу й апсайклінгу, спрямовані на зміну форми та/ або функції вінтажних об'єктів.

У підпункті 3.2.4. «Принцип художньої інтерпретації в дизайні вінтажного інтер'єру» доведено, що означений принцип має найбільш широкий і варіативний творчий потенціал, який можна застосувати для формування предметно-просторового середовища. Він реалізується в авторських роботах та є втіленням концепції постмодерністської гри.

Виявлені в роботі принципи складають фундаментальну основу для створення вінтажних інтер'єрів, визначають прийоми роботи з вінтажними об'єктами та формують загальну стратегію організації предметно-просторового середовища.

У підрозділі 3.3. «Прийоми створення вінтажного інтер'єру» визначено, що для формування інтер'єру у стилістичному напрямку «вінтаж» домінуючим та основоположним є предметне наповнення середовища, а вирішення огорожувальних поверхонь доповнює художньо-образне рішення простору.

Дослідження світових прикладів створення вінтажного інтер'єру дозволило виявити основні прийоми його організації:

1) застосування автентичних об'єктів (використання об'єкту в первісному вигляді, без будь-яких помітних техніко-технологічних і творчих перетворень або прийомів реставрації автентичного артефакту);

2) реновація історичних автентичних предметів: кардинальна зміна початкового кольору, тону і/ або текстури поверхні об'єкту (концепція апсайклінгу); часткова чи повна зміна форми об'єкту (концепція ресайклінгу);

3) імітація об'єктів під оригінальні предмети (застосування техніки рустикаль, браширування, патинування та створення кракелюр на поверхні меблевого об'єкта, використання різноманітних лакофарбованих матеріалів морилок різних відтінків);

4) авторська інтерпретація предметного наповнення вінтажного інтер'єру (реалізується через навмисне фарбування відкритими кольорами, нанесення додаткових декоративних фактур, компіляція різнорідних елементів в єдину структуру, а також завдяки створенню відколів на поверхні об'єкту або деформації предмету).

Проте необхідно зазначити, що при реновації та рефункціоналізації інтер'єрів колишніх промислових об'єктів оздоблення огорожувальних поверхонь має важливе значення. Для збереження первинного устрою промислового інтер'єру або його частковій реорганізації застосовуються прийоми реставрації, консервації оздоблювальних матеріалів та аутентичних архітектурно-конструктивних елементів. А для повної реструктуризації внутрішнього простору пост-

індустріального об'єкту впроваджуються прийоми реновації та авторської інтерпретації в рішенні поверхонь стін, стелі та підлоги.

Аналіз реалізованих концептуальних рішень дав змогу встановити, що при застосуванні автентичних об'єктів і реновації історичних форм дизайнери прагнуть осучаснити старий артефакт, помістити його в нове середовище, тим самим надаючи йому нового звучання. При імітації об'єктів під оригінальні зразки автори створюють образ вінтажного інтер'єру, намагаються надати сучасному об'єкту вид старовинних меблів.

Визначено, що для організації простору на основі авторської інтерпретації предметного наповнення вінтажного інтер'єру дизайнери вступають у «гру з вінтажем», намагаючись створити певний образ, формують театральну гротеск-ну мізансцену.

Аналіз проектної практики дозволяє стверджувати, що які би принципи та прийоми створення вінтажного предметно-просторового середовища не використав дизайнер, знакова впізнаваність об'єктів і чітка візуальна приналежність до певної епохи, країни або ретрофутуристичного напрямку є обов'язковою умовою. Оскільки саме предметне наповнення інтер'єру несе основне смислове навантаження у вінтажному середовищі та надає відправну точку для сприйняття художньої образності простору.

ВИСНОВКИ

У науковому дослідженні відповідно до поставленої мети та окреслених завдань уперше було визначено типи вінтажного інтер'єру, виявлено принципи та прийоми його створення, систематизовано способи створення вінтажних об'єктів, досліджено історико-культурний контекст формування вінтажної культури та з'ясовано підходи її імплементації в площину дизайнерської творчості.

1. У результаті проведеного аналізу джерельної бази дослідження та структурування матеріалів наукової роботи були встановлені невирішені актуальні проблеми в галузі сучасного мистецтвознавства, а саме: відсутність наукової бази щодо узагальнення світового проектного досвіду зі створення вінтажного предметно-просторового середовища.

Аналіз літературних джерел дав змогу довести, що дослідження вінтажної культури переважно відбувалося в рамках розгляду вінтажу в сфері індустрії моди або розглядалося в джерелах публіцистичного характеру як загальний аналіз стилістичних напрямків постмодернізму.

Джерельна база дослідження містить теоретичні твори з мистецтвознавчого аналізу (дисертації, монографії, наукові статті), матеріали фахових журналів та інтернет-видань, корпоративних сайтів із персональними сторінками і творами дизайнерів й архітекторів, які створювали вінтажні інтер'єри.

Методика наукової роботи базується на основі загального системно-аналітичного підходу для створення цілісної картини поширення вінтажу в соціокультурному контексті і визначення його як сучасного напрямку в дизайні інтер'єру. У роботі було застосовано загальнонаукові (теоретичні й емпіричні) і спеціальні мистецтвознавчі методи наукового пізнання (ретроспективний літературно-

аналітичний огляд наукових робіт, метод термінологічного аналізу, історико-хронологічний метод, історико-порівняльний аналіз, історико-типологічне порівняння, метод образно-стилістичного та композиційного аналізу).

2. У підсумку вивчення термінологічної бази в роботі здійснено розмежування понять «антикварні речі», «вінтажні об'єкти» та «ретро-речі». Антикварними є унікальні об'єкти одиничного виробництва, що мають зв'язок з історичним періодом, стилем або школою (регіональною, авторською, національною). *Антикваріат* має художньо-естетичну, історичну, культурологічну та матеріальну цінності. *Вінтажні* об'єкти є раритетними речами, які мають історико-культурну, естетичну та історичну цінності й випускалися малим (обмеженим) тиражем, відрізняються вибірковістю. *Ретро-речі* є доступними об'єктами масового виробництва, що мають певну естетичну та художню цінності, проте не завжди цінуються матеріально, оскільки не набули історико-культурного значення та не стали рідкісними.

З'ясовано, що на визначення вищезазначених понять мають вплив темпоральність і рідкісність, які обумовлюють історико-культурну цінність об'єктів. Темпоральність – це головний критерій, проте умовний. З чого можна зробити висновок, що «вінтаж» є мінливим поняттям, оскільки ті предмети, що наразі називаються ретро-речами, через певний проміжок часу будуть вважатися вінтажними, а вінтажні об'єкти відійдуть до номінації антикварних об'єктів.

У дослідженні розглянуто походження терміну «вінтаж» і запропоновано авторську дефініцію поняття «вінтажний інтер'єр», а саме: це предметно-просторове середовище, художньо-образне рішення якого базується на постмодерністських методах створення або відновлення конотацій із певним історичним періодом та/або регіоном.

3. Аналіз соціокультурної проблематики стилістичного напрямку «вінтаж» в аспекті організації предметно-просторового середовища дав змогу встановити, що глобалізаційні процеси стали причинами виникнення потреби соціуму до іншого підходу в організації комфортного простору життєдіяльності. Визначено, що саме вінтажна культура протистоїть сучасним тенденціям стандартизації, уніфікації та вестернізації. Виявлено, що вінтажна культура сприяє розвитку ідентичності, формує конотації з історичним минулим і традиціями.

4. Аналіз прояву вінтажної культури в період постмодернізму дозволив установити, що означений період цивілізаційного розвитку можна розглядати не лише як культурний простір, створений плюралізмом течій із нівелюванням національних і регіональних особливостей та культурних кордонів, але й як етап формування середовища, в основі якого лежить концепція гри (трансформація змісту та/ або форми об'єктів).

Дослідження феномену постмодерністської гри дозволило визначити три основні напрямки, за якими вона реалізується для формування вінтажного інтер'єру: 1) *гра з традиціями*. Утілюється при формуванні інтер'єру в напрямку етнокультурного вінтажу, де наслідування регіональних традицій та історичної спадщини (певного періоду) є фундаментальним аспектом; 2) *гра із сучасністю*, що реалізується в напрямках концепцій ресайклінгу й апсайклінгу, що є актуальними тенденціями дизайну початку ХХІ ст.; 3) *гра з майбутнім*. Проявилася в

індустріальному вінтажі, зокрема в напрямках стимпанк і дизельпанк, де знайшло своє відображення ретрофутуристичне бачення розвитку суспільства.

Виявлені наступні концепції прояву постмодерністської гри в дизайні вінтажного інтер'єру: традиціоналізм, ретрофутуризм та еkleктизм.

5. Дослідження історико-культурного контексту виникнення та поширення вінтажу в дизайні сучасного інтер'єру дало змогу визначити, що вінтаж як напрямок спочатку з'явився та набув широкої популярності в індустрії моди та ювелірному дизайні (у середині ХХ ст.). У галузі формування предметно-просторового середовища вінтаж з'явився лише на початку ХХІ ст.

Аналіз теоретичних і практичних матеріалів роботи свідчить, що одним з головних джерел вінтажної культури та місцезнаходження об'єктів старовини є «блошині» ринки, де сконцетровано чисельний предметний асортимент об'єктів «з історією».

На основі аналізу історико-культурного контексту стилістичного напрямку «вінтаж» було виявлено два методи імплементації вінтажної культури в площину дизайну, зокрема історико-етнографічний та образно-стилістичний.

6. У дослідженні встановлені основні типи вінтажного інтер'єру:

- *етнокультурний вінтаж* (регіональний, історичний, ідеологічний);
- *концептуальний вінтаж* (реновація, трансформація);
- *індустріальний вінтаж* (рефункціоналізації колишніх промислових об'єктів, постіндустріалізм і ретрофутуристичні напрямки).

У науковій роботі виявлено основні принципи формування вінтажного інтер'єру, що визначають прийоми і формують загальну стратегію організації простору:

- *принцип образної цілісності* (формування гармонійної образності середовища через урахування основних законів композиції, відповідності обраній стилістики);
- *принцип автентичності та культурної ідентичності* (застосування автентичних об'єктів);
- *принцип екологічності* (утілюється через реставрацію або реновацію історичних автентичних предметів);
- *принцип художньої інтерпретації* (утілюється через авторське цитування вінтажних моделей, зокрема завдяки застосуванню методів комбінування та стилізації).

Дослідження світової практики створення вінтажного інтер'єру дозволило виявити основні прийоми його організації, що стосуються насамперед його предметного наповнення:

- *прийоми застосування автентичних об'єктів* (використання об'єкту в первісному вигляді, без будь-яких помітних техніко-технологічних і творчих перетворень або прийомів реставрації автентичного артефакту);
- *прийоми реновації історичних автентичних предметів*: кардинальна зміна початкового кольору, тону і/ або текстури поверхні об'єкту (концепція апсайклінгу); часткова чи повна зміна форми об'єкту (концепція ресайклінгу);
- *прийоми імітації об'єктів під оригінальні предмети* (застосування техніки рустикаль, браширування, патинування та створення кракелюр на поверхні

меблевого об'єкта, використання різноманітних лакофарбних матеріалів, морилок різних відтінків);

- *прийоми авторської інтерпретації предметного наповнення вінтажного інтер'єру* (реалізується через створення відколів на поверхні об'єкта або деформація предмета, принципове фарбування відкритими кольорами, нанесення додаткових декоративних фактур, компіляція різнорідних елементів в єдину структуру).

Слід зазначити, що для формування вінтажного інтер'єру визначну роль відіграє його предметне наповнення, а оздоблення огорожувальних поверхонь і дизайн текстильних виробів доповнює загальне художньо-образне рішення.

7. Визначення поняття «вінтажний інтер'єр», виявлення методів імплементації вінтажної культури в галузь дизайнерської творчості, виокремлення принципів організації вінтажного інтер'єру та зазначення прийомів роботи з вінтажними об'єктами наповнюють теорію дизайну новим аналітичним матеріалом.

Результати роботи можуть стати підґрунтям для подальших досліджень у галузі організації інтер'єрів різноспрямованого громадського призначення та поглиблення наукових розвідок у сфері формування житлового інтер'єру. Виявлені аспекти дизайну вінтажного предметно-просторового середовища можуть сприяти подальшим дослідженням застосування окремих національних традицій у рішення сучасного інтер'єрного простору.

Виокремлені типи вінтажного інтер'єру в процесі подальших наукових розвідок можуть бути доповнені новими напрямками та підтипами, що пов'язано з перспективами розширення територіальних меж майбутніх досліджень.

Висновки наукової роботи формують базу для подальших розвідок у рамках міждисциплінарних досліджень: у галузі, суміщеній із теорією культури може бути здійснено аналіз впливу історико-культурного контексту на сприйняття об'єктів минулого у сучасному просторі життєдіяльності людини; у сфері, поєднаній із психологією можуть поводитися дослідження з аналізу питання самоідентифікації особистості через середовище життєдіяльності; у галузі декоративно-ужиткового мистецтва – для вияву зв'язків народної творчості та дизайну вінтажного предметно-просторового середовища.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у фахових виданнях:

1. Сталінська Г.Д. Принципи формування вінтажного предметно-просторового середовища. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті* : зб. наук. пр. Харків : ХДАДМ, 2018. № 6. С. 20–28.
2. Сталінська Г.Д. Принцип художньої інтерпретації в дизайні вінтажного інтер'єру. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*: зб. наук. пр. К.: Міленіум, 2018. № 41. С. 234–241.
3. Сталінська Г.Д. Онтологічна основа вінтажної культури в контексті організації житлового предметно-просторового середовища. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті* : зб. наук. пр. Харків : ХДАДМ, 2018. № 4. С. 73–77.

4. Сталинская Г.Д. Принципы и приемы формирования винтажного интерьера средствами мебельного дизайна. *Искусство и культура*. Витебск: Витебский государственный университет имени П.М. Машерова, 2018. № 3 (31). С. 51–60.

5. Сталінська Г.Д. Етнокультурний вінтаж. Застосування аутентичних об'єктів у дизайні вінтажного інтер'єру. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Сер. Мистецтвознавство. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. № 2 (39). С. 276–284.

6. Сталинская Г.Д. Проблемы дефиниции и периодизации винтажа в дизайне интерьера. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. Харків: ХДАДМ, 2016. № 6. С. 22–27.

Апробація матеріалів дослідження та тези доповідей:

7. Сталінська Г.Д. Основоположні принципи формування вінтажного предметно-просторового середовища. *Актуальні питання мистецтвознавства та мистецької освіти: сучасність і перспективи* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. ХДАДМ, 18–19 жовтня 2018 р. С. 147–148.

8. Stalinska G. Vintage in the Context of the Interactions of Multi-Temporal Cultural Traditions (Case with the Interior Design). *International Cultural Heritage: Research, Valorization, Promotion*. 10th edition: Through Science, to Cognition of National Heritage : Program and Abstracts of the International Scientific Conference, Chisinau, 30–31.05.2018. Chisinau: Institute of Cultural Heritage, 2018. P. 176.

9. Сталінська Г.Д. Основні принципи застосування меблів при формуванні інтер'єрів в стилістичному напрямку «вінтаж». Всеукраїнська наукова конференція професорсько-викладацького складу і студентів ХДАДМ за підсумками роботи 2017/ 2018 навчального року: збірник статей наукової конференції (25 травня 2018 р.). Харків : ХДАДМ, 2018. С. 80–82.

10. Сталинская Г.Д. Ресайклинг и апсайклинг в дизайне винтажного интерьера: *Функції дизайну у сучасному світі: виміри 2018* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, 22–23 березня 2018 р. Суми: ФОП Цьома С.П., 2018. С. 89–92.

11. Сталинская Г.Д. Формирование винтажного интерьера средствами мебельного дизайна. *Технології та їх вплив на сучасну культуру і мистецтво України*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 22–23 березня 2018 р. Одеса: МГУ, 2018. С. 86–90.

12. Сталінська Г.Д. Меблі як інструмент створення образу вінтажного інтер'єра. *Педагогічні аспекти підготовки викладачів з візуального мистецтва та дизайну: сучасність і перспективи* : збірник матеріалів міжнародних науково-методичних конференцій професорсько-викладацького складу і молодих учених в рамках ІХ Міжнародного форуму «Дизайн-освіта 2017», м. Харків, 9–12 жовтня 2017 р. Харків: ХДАДМ, 2017. С. 317–319.

13. Сталінська Г.Д. Практика старіння меблів як інструмент створення сучасних вінтажних інтер'єрів. *Всеукраїнська наукова конференція професор-*

сько-викладацького складу і студентів ХДАДМ за підсумками роботи 2016/ 2017 навчального року: збірник статей наукової конференції (17 травня 2017 р.). Харків : ХДАДМ, 2017. С. 50–52.

14. Сталінська Г.Д. «Блошиний» ринок як джерело та інструмент створення вінтажних інтер'єрів (на прикладі лаунж-кафе Farsha у місті Шарм-ель-Шейх. II-а Всеукраїнська науково-практична конференція «*Регіональний дизайн і освіта: потенціал сучасності*», присвячена 15-річчю кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету : збірник тез. Черкаси, ЧДТУ, 26–27 квітня 2017 р. Черкаси: Видавець Вовчок О.Ю., 2017. С. 312–315.

15. Сталинская Г.Д. Онтологическая основа винтажной культуры. *Актуальні питання мистецтвознавства: виклики XXI століття* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 95-річчю заснування вищої художньої школи Харкова, 13 жовтня 2016 р. Харків: ХДАДМ, 2016. С.142–145.

АНОТАЦІЯ

Сталінська Г.Д. Вінтажний інтер'єр: генеза та принципи формування.
– Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – дизайн. Харківська державна академія дизайну і мистецтв. – Харків, 2019.

Наукова робота присвячена дослідженню особливостей формування вінтажного предметно-просторового середовища. У роботі запропоновано авторську дефініцію поняття «вінтажний інтер'єр» та надано розмежування понять «антикварні речі», «вінтажні об'єкти» та «ретро-речі».

Виявлено, що глобалізаційні процеси стали причинами виникнення потреби соціуму до іншого підходу в організації комфортного простору життєдіяльності. Відзначено, що саме вінтажна культура протистоїть сучасним тенденціям стандартизації, уніфікації та вестернізації. Зауважено, що в період постмодернізму з'явилися концепції формування ігрового середовища. Виявлені основні напрямки постмодерністської гри та концепції їх прояву в дизайні вінтажного інтер'єру, схарактеризовано методи імплементації вінтажної культури в площину дизайну. У роботі визначено джерела вінтажної культури та місцезнаходження об'єктів старовини.

У дослідженні з'ясовано типи вінтажного інтер'єру, виокремлено основні принципи та прийоми його формування.

Ключові слова: дизайн інтер'єру, вінтаж, вінтажна культура, традиції, історико-культурні конотації, реставрація, реновація, інтерпертація.

АННОТАЦИЯ

Сталинская Г. Д. Винтажный интерьер: генезис и принципы формирования. – Квалификационная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата искусствоведения по специальности 17.00.07 – дизайн. Харьковская государственная академия дизайна и искусств. – Харьков, 2019.

Научная работа посвящена исследованию особенностей формирования винтажного интерьера. В работе предложена авторская дефиниция понятия «винтажный интерьер», а именно: это предметно-пространственная среда, художественно-образное решение которой базируется на создании или восстановлении коннотаций с определенным историческим периодом и/или регионом. В работе дано разграничение понятий «антикварные вещи», «винтажные объекты» и «ретро-вещи», на определение которых влияют темпоральность и редкость, обуславливающих историко-культурную ценность объектов.

Выявлено, что глобализационные процессы стали причинами возникновения потребности социума к другому подходу в организации комфортного пространства жизнедеятельности. Отмечено, что именно винтажная культура противостоит современным тенденциям стандартизации, унификации и вестернизации. В исследовании подчёркивается, что винтажная культура способствует развитию идентичности, формирует коннотации с историческим прошлым и традициями.

Анализ проявления винтажной культуры в период постмодернизма позволил предположить, что указанный промежуток цивилизационного развития можно рассматривать не только как эпоху, созданную плюрализмом течений с нивелированием национальных и региональных особенностей, равно как и культурных границ, но и как проявление соответствующей тенденции формирования среды, в основе которой лежит концепция игры (трансформация содержания и/или формы объектов). Выявлены три основных направления постмодернистской игры: игра с традициями, игра с современностью и игра с будущим. Сформулированы ведущие концепции проявления постмодернистской игры в дизайне винтажного интерьера: традиционализм, ретрофутуризм и эклектизм.

На основе анализа историко-культурного контекста стилистического направления «винтаж» были выявлены два метода имплементации винтажной культуры в сферу дизайна, а именно: историко-этнографический и образно-стилистический.

Анализ теоретических и практических материалов работы показывает, что одним из главных источников винтажной культуры и местонахождение объектов старины являются «блошинные» рынки, на которых можно найти бесценные экспонаты винтажных объектов, имеющих свою историю и неповторимый колорит.

Установлены основные типы винтажного интерьера: этнокультурный (региональный, исторический, идеологический), концептуальный (реновация (концепция апсайклинга)), трансформация (концепция ресайклинга), индустриальный винтаж (рефункционализация бывших промышленных объектов (лофт)),

постиндустриализм и ретрофутуристические направления (стимпанк и дизель-панк).

Определены основные принципы формирования винтажного интерьера: образная целостность, аутентичность и культурная идентичность, экологичность и художественная интерпретация. В исследовании выявлены приемы создания винтажного интерьера: использование аутентичных объектов, реновация исторических аутентичных предметов, имитация объектов под оригинальные предметы, авторская интерпретация предметного наполнения винтажного интерьера.

Ключевые слова: дизайн интерьера, винтаж, винтажная культура, традиции, историко-культурные коннотации, реставрация, реновация, интерпретация.

ABSTRACT

Stalinsky G.D. Vintage Interior: Genesis and Principles of Formation. – Qualification work on the rights of the manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of art studies in specialty 17.00.07 – design. Kharkiv State Academy of Design and Arts. – Kharkiv, 2019.

The scientific work is devoted to the study of the peculiarities of the formation of vintage interior. The author defines the concept of "vintage interior" and proposes the delineation of the concepts of "antique objects", "vintage objects" and "retro-objects". It was discovered that globalization processes became the reasons for the need of society for another approach in organizing of a comfortable living space. It is noted that vintage culture is in opposition to modern tendencies of standardization, unification and westernization.

It is noted that during the period of postmodernism there were concepts of the formation of a gaming environment. The main directions of the postmodern game and the concept of their manifestation in the design of the vintage interior are revealed, the methods of implementation of the vintage culture in the design plane are determined. The sources of vintage culture and the location of objects of antiquity are researched in this work.

In the scientific work were identified the main types of vintage interior. The research highlights the basic principles of forming a vintage interior, identifies the methods of the organization of the vintage interior.

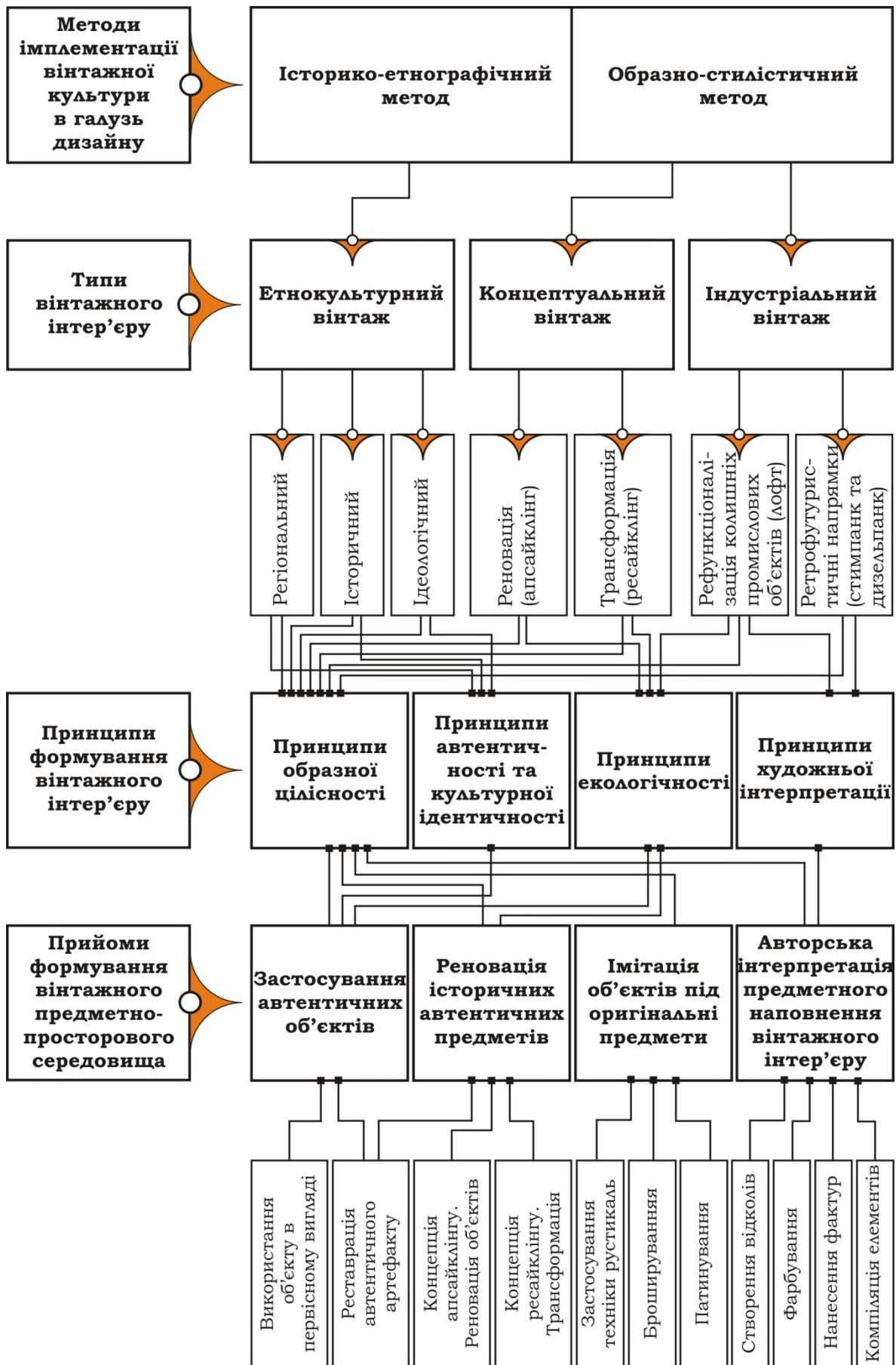
Key words: interior design, vintage, vintage culture, traditions, historical and cultural connotations, restoration, renovation, interperation.

**Вінтажний інтер'єр:
термінологічні проблеми поняття**

Антикварні речі 100 років і більше	Вінтажні об'єкти від 50 р. до 100	Ретро-речі від 20 до 50 років
Унікальність	Раритетність	Доступність
Одиничне виготовлення	Малий тираж	Серійне виробництво
Зв'язок з історичною епохою, стилем, школою, майстром	Зв'язок з певним історичним періодом, брендом	Зв'язок з історичним періодом та країною походження
Елітарність	Вибірковість	Загальнодоступність
Художньо-естетична, культурологічна, історична та матеріальна цінності	Художньо-естетична та історико-культурна цінності	Естетична та художня цінності
Висока матеріальна вартість	Варіативна матеріальна вартість	Низька матеріальна вартість
		
Настільна лампа Петер Беренс. 1900 р.	Підвісний світильник. Німеччина. 1950-ті р.	Настільна лампа «Jellyfish lava lamp». 1970-ті р.
		
Канapé. Франція Середина XIX ст.	Канapé. Франція. 1950-ті р.	Канapé. А. Персол (A.Pearsall). США. 1970-ті р.
		
Вітальня у Уорікширському маєтку. Англія. XIX ст.	Інтер'єр спальні. Редінг. Англія. 1950-ті р.	Вітальня від бюро «Jessica Helgerson Interior Design». США

Таблиця 1.

Дефініція понять «антикварні речі», «вінтажні об'єкти» та «ретро-речі»

Таблиця 2. Система створення вінтажного інтер'єру

Наукове видання

СТАЛІНСЬКА Галина Дмитрівна

ВІНТАЖНИЙ ІНТЕР'ЄР:
ГЕНЕЗА ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата мистецтвознавства
17.00.07 – дизайн

Підписано до друку 14.04.2019 р.
Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк: різнографія.
Умовн. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим.

Надруковано у копії-центрі «МОДЕЛІСТ»
(ФО-П Миронов М.В. Свідоцтво ВО4 № 022953)
м. Харків, вул. Мистецтв, 3 литер Б-1
Тел. 7-170-354 www.